

Test zo slov. jazyka a literatúry

Text č. 1 : Jerome David Salinger – Kto chytá v žite

„Byť advokátom je fajn, ale mňa to neláka,“ povedal som. „Vieš, fajn je to vtedy, keď zachraňuješ život nevinným ľuďom a podobne, lenže keď si advokát, nič také nerobíš. Iba zarábaš ťažké prachy, hráš golf a bridž, kupuješ autá, piješ martini a strúhaš parádu. A potom. Aj keď zachraňuješ ľuďom život, ako môžeš vedieť, či to robíš preto, že naozaj chceš zachraňovať ľuďom život, alebo preto, že fakticky chceš byť len slávnym advokátom, ktorého hneď po tom jeho sprostom procese obklopia davy novinárov a každý mu gratuluje a potľapkáva ho po pleci? A všetky tie somariny, ako to ukazujú v niektorých idiotských filmoch? Ako môžeš vedieť, či nie si len obyčajný pokrytec a klamár? Nemôžeš to vedieť, to je tá chyba.“

(...)

„Proste, ja si v jednom kuse predstavujem, ako sa davy malých deciek hrajú na takom veľikánskom žitnom poli. Tisíce malých deciek, a široko-d'aleko ani jedného dospeláka, myslím teda okrem mňa. A ja ti stojím na kraji nejakej strašnej priepasti. A vieš, čo musím robiť? Musím chytiť každého, kto sa priblíži k tej priepasti. Rozumieš, ak uteká a nedíva sa, kam uteká, ja musím odniekiaľ vyliezť a chytiť ho. Toto by som robil od rána do večera. Chytil by som decká v žite. Viem, že je to bláznovstvo, ale to je jediná vec, ktorú by som fakt rád robil. Viem, je to bláznovstvo.“

Phoebe dlho nehovorila nič. A keď konečne otvorila ústa, povedala len: „Ocko ťa zabije.“

1. Určte literárny druh uvedenej ukážky.

2. Ktoré tvrdenie o rozprávačovi v texte č. 1 neplatí:

- A. Rozprávačom je rojko, ktorý chce zachraňovať deti.
- B. Rozprávač je subjektívny, v 1. osobe sg.
- C. Rozprávačom je chlapec, ktorý nechce byť pokrytcom.
- D. Rozprávač je objektívny, v 3. osobe sg.

3. Napíšte, aký jazykový štýl dominuje v texte č. 1.

4. Určte, aké slová prevažujú v lexike textu č. 1.

- A. Cudzie slová.
- B. Slangové slová.
- C. Neologizmy.
- D. Zastarané slová.

5. Vypíšte z 1. odseku uvedenej ukážky slovné spojenie, ktoré vyjadruje frajerské správanie.

6. Ktorý frazeologizmus vystihuje víziu postavy v uvedenej ukážke?
- A. Ísť s bubnom na zajace.
 - B. Boj s veternými mlynmi.
 - C. Byť odrezaný od sveta.
 - D. Chytiť niekoho do pasce.
7. Na základe text. Ukážky č. 1 určte, v ktorej možnosti nie sú expresívne vyjadrenia:
- A. Sprostý proces
 - B. Somariny v idiotských filmoch.
 - C. Slávny advokát.
 - D. Obyčajný pokrytec a klamár.
8. Koľko deciek, z tých, ktoré sa priblížia k priepasti, chce hlavný hrdina zachrániť v žitnom poli?
- A. Väčšinu.
 - B. Tisíce.
 - C. Všetky.
 - D. Aspoň niektoré.
9. Podľa akého vzoru sa skloňujú prídavné mená v 1. vete (súvetí) 2. odseku ukážky č. 1?
10. Vypíšte z 1. vety 2. odseku ukážky č. 1 časticu.

Text č. 2 : Samo Chalupka – Mor ho!

*Duní Dunaj a luna za lunou sa valí:
nad ním svieti pevný hrad na vysokom bralí.
Pod tým hradom Riman-cár zastal si táborom:
belia sa rady šiatrov d'alekým priestorom.*

...

*Pokraj tábora sedí cár na zlatom stolci,
okol neho cárska stráž, tuhí to paholci,
a pred cárom družina neveliká stojí;
sú to cudzí víťazi, každý v jasnej zbroji.
Pobelavé kaderie šije im otáča,
modré ich oči bystro v okolo si páča.
Rastom sú ako jedle, pevní ako skala:
zdalo by sa ti, že ich jedna mater mala.*

...

*Zasurmili surmity, volajú do zbroje:
povstal tábor, do šíkov zviájajú sa voje;
a voj za vojom divým útokom tá letí,
kde boj na cára bijú tie slovanské deti.
Husté prachu kúdoly po poli valia sa,
zem dupotom a nebo rykom sa otriasa. -
A tá naša rodinka, tá slovanská čata,
už vám je zôkol-vôkol od vrahov obstatá.
Sto mečov sa každému nado hlavou blyští,
lež Slovan nečíta vrahov na bojišti,
ale morí. – Hoj, mor ho! detvo môjho rodu,
kto kradmou rukou siahne na tvoju slobodu:
a čo aj tam dušu dáš v tom boji divokom:
mor ty len, a voľ nebyť, ako byť otrokom. –*

11. Určte, aký slohový postup dominuje v 2. strofe uvedenej ukážky:

- A. Rozprávací.**
- B. Opisný.**
- C. Výkladový.**
- D. Informačný.**

12. Ktoré tvrdenie o ukážke neplatí?

- A. Autor v ukážke podáva dejový opis bitky.**
- B. V 2. strofe sú aspoň dve prirovnania.**
- C. Slovenskí junáci zomierajú v boji proti tureckej presile.**
- D. V poslednej strofe sa nachádza aspoň jeden nezhodný prívlastok.**

13. Napíšte rýmovú schému a typ rýmu, ktorý autor použil v 2. ukážke.

14. Vyberte vetu, v ktorej je slovesný neurčitok vo funkcii podmetu:

- A. V diaľke videl belieť sa plachty lode.**
- B. Kričať musel stále.**
- C. Vtedy sa oňho začali zaujímať.**
- D. Predpovedať budúcnosť bolo jej koníčkom.**

15. Určte počet prisudzovacích skladov v prvej strofe 2. ukážky.
16. V ktorej z viet je slovo *napriek* príslovkou?
- A. Napriek únave pokračovali v práci
 - B. Odišiel napriek jej protestom.
 - C. Deti robili rodičom napriek.
 - D. Napriek matkiným prosbám sa odsťahoval.
17. Vypíšte z poslednej strofy citoslovce.
18. Ktorá z uvedených viet obsahuje viacnásobný vetný člen?
- A. Na ľudoch si všímaj dobré aj zlé stránky.
 - B. Ulice našich miest sú znečistené.
 - C. Teplý čierny čaj ma postavil na nohy.
 - D. Už nás čakali na hlavnej stanici.
19. Vypíšte vymedzovacie zámeno z 2. strofy ukážky č. 2.
20. Koľko prídavných mien v nominatíve pl. v 2. strofe 2. ukážky sa skloňuje podľa vzoru pekný?

Text č. 3 : Franz Kafka – Premena

„Milí rodičia,“ povedala sestra a na začiatku buchla po stole, „tak to ďalej nejde! Ak to snád' vy nechápete, ja to chápem. Nechcem pred touto obludou vyslovovať meno svojho brata a poviem teda len: musíme sa jej zbaviť. Skúsili sme všetko, čo je v ľudských silách, aby sme sa o ňu starali a trpezlivo ju znášali, myslím, že nám nikto nemôže ani to najmenšie vytknúť...Keby nám rozumel, bolo by snád' možné nejako sa s ním dohodnúť. Ale takto. Musí preč!“ zvolala sestra, „to je jediný prostriedok, otec. Musíš len prestať myslieť na to, že je to Gregor. Ved' naše nešťastie je vlastne v tom, že sme tomu tak dlho verili. Ale ako by to mohol byť Gregor, on by už dávno uznal, že ľudia nemôžu žiť spolu s takýmto zvieraťom, a bol by dobrovoľne odišiel. Nemali by sme potom brata, ale mohli by sme ďalej žiť a chovať v úcte jeho pamiatku.“

„A teraz?“ spýtal sa Gregor sám seba a rozhladol sa potme okolo. Skoro zistil, že sa teraz už vôbec nemôže pohnúť. Nečudoval sa, skôr mu pripadalo neprirodzené, že sa na tých tenkých nožičkách mohol naozaj až dosiaľ pohybovať. Inak sa cítil pomerne dobre. Bolelo ho síce celé telo, ale mal pocit, že bolesti budú slabnúť a nakoniec úplne pominú. Sotva už cítil zhnité jablko v chrbte a zapálené miesto okolo, úplne pokryté mäkkým prachom. Na rodinu spomínal s dojatím a láskou. O tom, že musí zmiznúť, bol presvedčený ešte viac ako sestra. V tomto stave prázdneho a pokojného rozjímania zostal až do chvíle, keď na veži odbila tretia hodina ranná. Keď všade vonku za oknom začalo svitať, bol ešte živý. Potom mu hlava sama od seba celkom klesla a za chripotu mu slabo unikol posledný dych.

21. Vypíšte z textu vetu, v ktorej Gregorova sestra zhrnula jediné optimálne riešenie situácie pre rodinu.

22. Ktoré tvrdenie vystihuje ukážku č. 3?

- A. Gregor cítil odcudzenie, no napriek tomu chcel zostať s rodinou.
- B. Za súmraku Gregorovi klesla hlava a unikol posledný dych.
- C. Gregor sa cítil veľmi zle, vedel že zomiera opustený a nepochopený.
- D. Gregor všetkým v rodine odpustil, pretože ich miloval nezištne.

23. Na základe ukážky č.3 napíšte, v čom vidí nešťastie rodiny sestra.

24. Vypíšte uvádzacie vety z 1. odseku ukážky č. 3.

25. Na základe ukážky č. 3 určte, kedy Gregor zomrel.

- A. Pred tret'ou hodinou rannou.
- B. Keď vonku za oknom začalo svitať.
- C. Po tretej hodine rannej.
- D. Nad ránom po svitaní.

26. Ktoré tvrdenie neplatí:

- A. Povesti delíme na historické, miestne, heraldické.
- B. Paródia je komická až satirická napodobenina literárneho diela zachovávajúca jeho vážnu formu (základom je zveličenie, zosmiešnenie).
- C. Stopa je základná rytmická jednotka, zvyčajne jeden riadok básne.
- D. Sylabický veršový systém je založený na rovnakom počte slabík vo verši; prevažoval v romantizme.

27. Aká je melódia opytovacej vety v 2. odseku text. ukážky č. 3?

28. Nájdi výpoveď, v ktorej sa neurčité zámeno skloňuje podľa vzoru pekný a je napísané bezchybne.

- A. Nepáči sa mi, že si s máločím spokojná.
- B. Nijaký z vás sa odtiaľto ani nepohne.
- C. Niektorým sa zdajú príbehy o rieke neskutočné.
- D. Ak si myslíš, že som taký istý, mýliš sa.

29. Vypíšte z textu č. 3 symbol poznania, ktorý vedie k telesnej deštrukcii.

30. Ktorý z frazeologizmov vystihuje význam: **vhupnúť do reality**:

- A. Stratíť zem pod nohami.
- B. Dostať nohy.
- C. Dať nohám vedieť.
- D. Dopadnúť nohami pevne na zem.

	odpovede	body
1.	epika	
2.	D	
3.	hovorový	
4.	B	
5.	strúhať parádu	
6.	B	
7.	C	
8.	C	
9.	pekný	
10.	proste	
11.	B	
12.	C	
13.	a a b b - združený	
14.	D	
15.	5	
16.	C	
17.	hoj	
18.	A	
19.	každý	
20.	2	
21.	Musí preč!/musíme sa jej zbaviť	
22.	A	
23.	že verili, že je to Gregor/že to zviera je Gregor	
24.	povedala sestra, zvolala sestra	
25.	D	
26.	C	
27.	stúpavá	
28.	C	
29.	jablko	
30.	D	